

ÁRADÁSKOR

Nemrégiben mindenféle készültségek rendelődtek el a Szeged-környéki vizek fő atyaistenei által, mert dagadozni kezdett a mi földjeink »ezüst korbácsa«, a Tisza. A vízi emberek nappal az éjbe öltve lesték a folyót. Amúgy sem unalmas foglalkozás az annak, aki szereti. Még éhgyomorra is elgyönyörködhet benne az ember. Ülnek is a készültségi emberek a révnél. Minden eszköz a kezük alá van készítve, ha kell, csak ugranak a ladikba, verik a vasat, csöngetik a telefont. A Tisza meg rohan.

Esteledik, megvolt a vacsora. Azután az elmaradhatatlan rágyújtás. A fogpiszkálás következik. De ehhez a beszélgetés is elillik már. Egy bársonykabátos fiatal ránéz a csontos arcú öregre.

— Szóljon már egyet, Gera szomszéd!

Ez a Gera szomszéd se akármilyen kihívó ember. Ő is piszkálja a fogát. Noha csak aludtfejet evett fiatal vörshagymával, de erre is jólesik az. Nem sokat a ránt a kihívásra. Mintha nem is neki szólt volna a bársonykabátos. De az nem hagyja annyiban.

— Beszéljön már Gera szomszéd!

— Miről, te?

— Hát a Tiszáról.

— Mer éppen beszélhetők a televízióról is.

— Tán a tévészsét mutogatták benne?

— Legutolszor a Cézár leölését láttam. Hát bűdösül jó ki vót az is csinálva, nem mondom. A hajam is az égnek állt tüle.

— Nincs is haja, Gera bátyám!

— De ha lőtt volna, akkor bizonyosan. Hiszön érzetem is.

— Ne beszéljen a gyilkolásokról, mert azt még halani se szeretjük. A Tiszáról tud maga jó régi történeteket.

— Nem jár már olyan messzire el az én eszöm csikója, gyerekek! De azért, ha tekerintők rajta, tán csak oda-bicsaklik.

— Egyször, még nagyon is az amoda való világban, bajszos halászegény koromban kihallgattam a Tiszát, ahogy a fiával, a Marossal beszélgetett. Nagy víz volt akkoriban is. A szögedi híd alatt a fecske is csak guggolva tudott elrepülni. Aztán mintha akkor is éppen így őrizgetük volna a vizet, ahogy éppenséggel most is. Csak elég az hozzá, hogy éccakáztam a vizparton, hát hallom én, hogy az mondja a Maros a Tiszának:

— Aggyon isten, kedves Tisza anyám!

— Tenekőd is, kedves Maros fíjam. Hun, merre jártál?

— Messzire elvótam, amíg idáig eljutottam. Nagy darab földeket bekanyarogtam.

— Mit láttál, kedves Maros fíjam?

— Sokféle embört, állatot, falukat, városokat, fákat, erdőket, réteket, nappalt mög éjszakát, föllegöt, miögyebet.

— Dógoztál-e sokat, kedves Maros fíjam?

— Vittem a hátamon szép lány ladikját, högyös-sipkás atyafi tutajját, teli homokos hajót, lélokvesztő csónakot. Hajtottam malmot, öntöztem mezöt, fűrésztöttem embört, itattam a szomjast, ójottam tüzet, mostam ruhát...

— Hát rosszat cselekedtél-e, Maros fíjam?

— Hallgat erre a Maros.

— No, ki vele, valld be!

— Hát édös Tisza anyám, elöntöttem egy falut.

— Mér töltöd? — kérdi a Tisza mérgesen.

— Mert kutya volt apraja, nagyja! Csak ivott, bálázott, verekedött a kocsmába. Éngöm mög sömmibe se vöttek. A tötésömet soha mög nem erősítötték vóna. Mög köll ijeszteni az olyan népet, amelyik nem féli se az istent, se a Marost! Elöntöttem őket — mondta gögösen a Maros.

— El-e?

— El. Egészen! Még a bíró háza is bedült. Minden házukat széthajgáltam.

— No, akkor az én fíjam vagy! — mondta a Tisza anyai büszkeséggel, aztán magához ölelte a fíját, akit el se ereszt többet. De még egy darabig látni lehet a vízben egy világosabb csíkot a folyó közepin, hanem mire Szögedébe érnek, csak a Tisza látszik egyedül.

Gera szomszéd sóhajtott egyet.

— Úgy, la.

— Meséljön még...!

Tóth Béla

Majd ismét, még kínzóbb várakozásban töltötte az időt a könyvtárban. És amikor a lány végre megjelent az ajtóban, Iszabekovnak akkorát dobbant a szíve, hogy szinte belekábult. A lány, mint rendszeren, parányit elmosolyodott, tán biccentett is, s amikor elment mellette, úgy tűnt, hozzáért a keze. Hélyet foglalt magának egy közeli asztalnál, és elment a könyveket kikérni. Aztán visszajött, leült, mint rendszeren, senkivel és semmivel sem törődve, jegyzetelt.

Iszabekov várt. És megint gyöttrő lassúsággal múlt az idő; s őt meggyömborozgatta az öröm, ha elgondolta: ma valóra válik álmodozása.

Az utcán már kigyúltak a lámpák, a könyvtárlátogatók rendre távoztak. A lány még mindig dolgozott, ő pedig várt. Később, amikor a lány készülni kezdett, ő is gyorsan a táskájába tette füzeteit, kezébe vette a becsomagolt almát, és sietett ki az utcára... A melléhez szorított csomaggal állt ott, s amikor a lány megjelent, elszánta magát, egy lépést tett felé. A lány elment mellette.

— Kérem... — küldte utána a tétova megszólítást.

— Tessék — fordult vissza a lány. — Mondani akart valamit?

Ostoba, kínos csend állt be.

— Hoztam magának... egy almát — nyögte ki végre Iszabekov.

— Egy almát? Oriási!!!

— De igazán, értse meg, én találtam... — Na és?! Nem értem, mit akar tőlem?

— Vágta oda ingerülten a lány, és gyorsan továbbment, hátra se nézett többé.

Ment, távozott a felé nyújtott piros almától.

Iszabekov kábán nézett utána, kezében szorongatta kincsét, és még nem fogta föl azt, ami történt: az álmok szép világa összeomlott benne, pozdorjává zúzódott. Búsán imbolygott az utcákon hazafelé, s

egyszer csak meglendült a karja, behajította az almát az éjszakába. Valahol tőpán csapódott egy falnak.

Ment, mint a részeg a kihalt utcákon, az úttest kellős közepén. Az elvélve arra járó gépkocsik óvatosan kerülgették.

Soha többé nem ment abba a könyvtárba.

Idővel sok lánnyal kötött ismeretséget, de egyiknek sem kívánt piros almát ajánlani. S azok se igényelték tőle.

És mégis — most rájött —, volt egy asszony, aki egész életében kért, várt, követelt tőle ilyen piros almát. A felesége. Erre gondolt Iszabekov ott az őszi kert sövénye mellett. Ezt kellett volna megértenie...!

Este tért vissza a kislánnyal. Korán besötétedett, előttük már fölsillantak a város fényei. Az autó lágyan suhant a faleveles utakon.

Iszabekov cigarettára gyújtott, a fölkatlanó öngyújtó lángja piros almára világított Anara kezében.

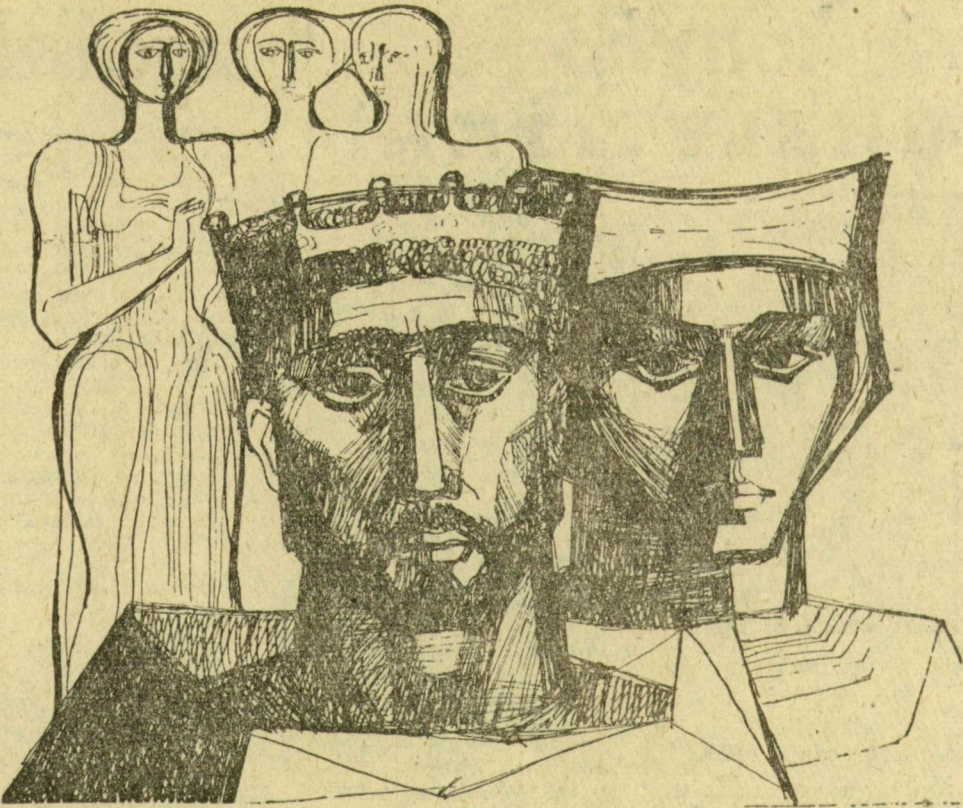
— Hát nem etted meg?

— Nem, elteszem anyának — felelte halkán a kislány.

— Anyának? — mormolta Iszabekov. Úgy érezte, valami fojtogatja a torkát, míg kimondta: — Igazad van, elvisszük anyának.

Többé nem beszélgettek. Iszabekov a kislánnyal gondolkodott: lám, mindent megért. Csak mindig ilyen maradna. Csak soha el ne utasítsa a felé nyújtott piros almát. A levelet nem írta meg. Reggel, amikor apja még aludt, a kislány távirat-fogalmazványt talált az asztalon: »Mindketten érkezünk...« A kislány fogta a tollat, és gyöngybetűvel hozzárta: »Várj bennünket, anya. Piros almát viszünk neked.«

Szántó Irén fordítása

STEFÁNIAI EDIT: ILLUSZTRÁCIÓ BARTÓK: A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA CÍMŰ OPERÁJÁHOZ

SZEPESI ATTILA:

Veled

Veled olyan vagyok akár: kulcs és zár. Külön a kettő játék, csecsebecse. Forgathatód, (tán csillog is) de nem nyílik meg tőlük semmi se. Nézheted kívül, belül is, szétszedheted: (rugók, fémkarok, kerekék) de titkuk meg nem fejtethed. Mert külön a kettő semmi még, kigondolt csillag, semmiség. A kettő csak együtt tárja ki nyitját, kutatva parányi létük titkát.

Jelentés

Kár, hogy jelentésekkel

nem lehet felépíteni a szocializmust, mert mi akkor már régen a kommunizmusban élünk. Hiszen egyetlen nemzet sem tud úgy, olyan nagyvonalúan, olyan elegánsan jelenteni, mint éppen mi. Így történhetett meg, hogy míg régebben más államok gazdasági nyavalyákkal birkóztak, mi megnyertük a széncsatát, megoldottuk a gabonaproblémát, kiaszfaltottuk az egész tejutat és világszínvonalra emeltük a káposztasavanyítást.

Tudniillik ennek a hatékony előrehaladásnak az volt a módszere, hogy ha az Arany Cinke Tsz felszántott és bevetett harminc hold földet, akkor az elnök megvakarta a fejébujját és azt mondta: »No, ezért kapunk olyan fejmosást, hogy arról koldulunk!«

Kerekített hát a számon, hozzáadva hetvenet, Majd meglesz az, mert hiszen a végén csak el kell vetni. Beérkezett a papír a közséi tanácshoz a Szélmalom, az Ozike, a Kikircis meg a Csicsóka Tsz-ből is. Sárrika ügyesen összeadta a számokat és odatette az elnök elé.

— Micsoda?! Kilencszáz hold? Ha ezt megtudják a járásnál, leharapják a fejünket! Holnap mindnyájunkat elcsapnak! Írjon csak hozzá, Sárrika, még nyolcszáz holdat!

A telefon azonban így is sikított másnap.

— Megnyomni a munkát, megnyomni! — hadarta a járási főagronómus. — Vagy azt gondolják, hogy ezért a tempóért dicséretet kapunk a megyétől? Miért fizetik magukat? Nemhogy dolgozni, még jelenteni sem tudnak! — s akkurátusan hozzárhajolt a nyolcezerhez még négyezret.

— Ugyan tudja már meg, hogy a szomszéd megye mennyit jelentett! — sügta a megyei elnökhelyettes az osztályvezetőnek.

— Tudom én már! — válaszolt az diadalmasan. — Hetvennégy ezret!

— Akkor, azt hiszem, tudja a kötelességét.

— Igen, természetesen... Mi már nyolcvanötödél tartunk...

— Le akar engem bukattani? — Legyen kilencvenkettő?

— Az már valami... A jelentések végül összefutottak egy helyen, s a számokból megállapították odafent, hogy dolgozó parasztágunk soha olyan lelkesen nem végezte még az őszi vetési munkát, mint éppen anno 1952.

Hanem azóta perdült egyet-kettőt a sorskerék, s az eszünk kereké is. Törvény tiltja a hamis jelentést, a lakkozást, a szépítgetést. Ezért ma már így jelentünk:

»Közlöm a közséi tanácsal, hogy az őszi vetéstervet a mai napig az Arany Cinke Tsz hatvanöt százalékra teljesítette. A brigádevezetők ugyan magasabbra becsülik ezt a százalékot, de

egyelőre ennyi a bizonyosság. Kalácsa Péter s. k.«

S mikor Sárrika összeadja a számokat és az elnök elé teszi, előljárója azt mondja:

— Nézze, Sárrika, ismerjük mi már ezeket a jelentéseket. Tíz százalékot vegyen le és azt jelentse a járásnak.

— Szép, szép — vakarja fejét a járási főagronómus.

— De van ebben egy kis homok is. Híres jelentők voltak ezek a községi elnökök mindig. Ha ők kimutatnak hefévenkét százalékot, az legfeljebb hatvanötöt...

— Lehetőséges... — Akkor ne adjunk ki a hivatalos jelentésben ötvenötöt többet. Hát ha akkor majd jobban megcsipkedik magukat? De azért azt tegyük hozzá: dolgozó parasztágunk soha olyan lelkesen nem végezte még az őszi vetési munkát, mint anno 1963.

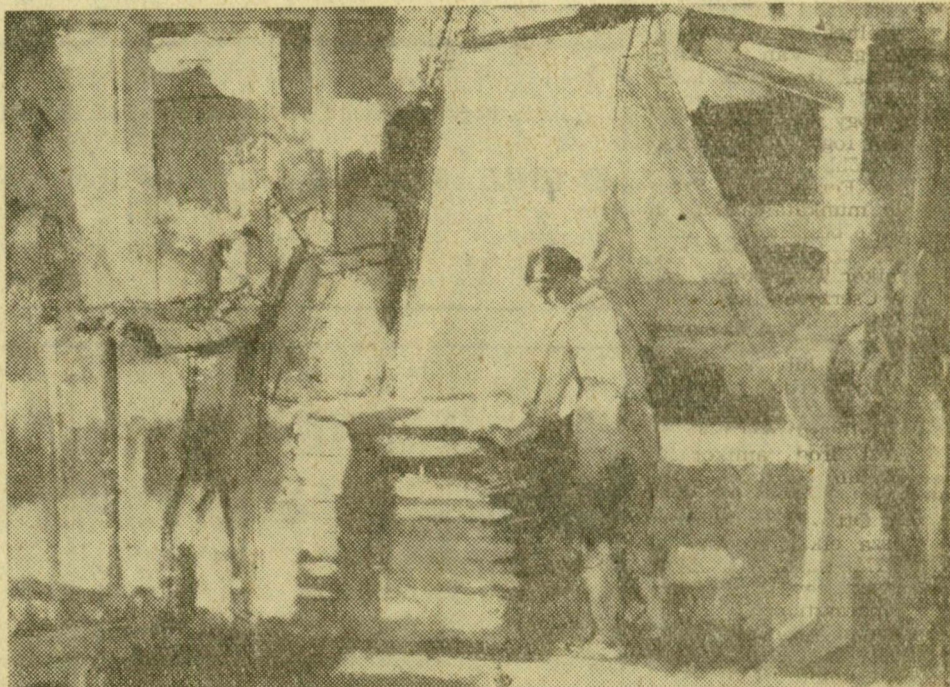
SZ. SIMON ISTVÁN

Az álszent

— Az erkölcs és a családi tűzhely büszke öre. Kissé émeltyegve bár, de mirtuszkoszorúban ment az esküvőre! Üriasszony. A tuss alatt sem pőre. »Engem úgy még a férjem se látott!« (Igaz kicsit fonnyadt már a bőre) Este nem mulasztja el a Miatyánkot s kérni benne, hogy legyen legalább egyszer

egyszerre — két szeretője...!

KONCZ ANTAL

MAJOR JENŐ

PONYVAKÉSZÍTŐK